

Özellik Faktör Kuramları

İÇERİK

- Kuram Tanımı
- Mesleki Gelişim Kuramları
- Özellik Faktör Uyumlu Kuramlar

Kuram

KURAM

Olaylara, olgulara ilişkin gözlemleri düzenleme ve yorumlama için bir çerçeve sağlayan genel kavramların ve fikirlerin sistematik bir açıklamasıdır.

MESLEKİ GELİŞİM KURAMLARI

Bireylerde meslek fikrinin nasıl doğup geliştiği, mesleki seçim ve kararın nasıl oluştuğu, bu seçimi etkileyen etmenlerle birlikte bu süreci açıklamaya çalışan bilimsel görüşlerdir.

Danışma sürecinde hangi yaklaşımın daha uygun olduğuna karar vermeye

Bilgiyi özetlemeye ve açıklamaya

Tahminler yapmaya/yordamaya

Araçlar ve sonuçlar arasındaki ilişkiyi belirlemeye

Amaçları formüle etme ve süreci değerlendirmeye

Kariyer danışmanlığı için gerekli bilgi ve becerileri geliştirmeyi amaçlayan araştırmalar yapmaya

KARIYER GELİŞİM KURAMLARI NE İŞE YARAR?

Kariyer Gelişim Kuramları

Özellik- Faktör Uyumlu Kuramlar

- Özellik ve etmen Kuramı
- İş Uyumlu Kuramı
- Holland'ın Tipoloji Kuramı

Özellik ve Etmen Kuramı

...

1. Meslek Bürosu
2. Meslek Seçimi adlı ilk kitap ile başlayan ve 'farklılıklar psikolojisi'ne dayalı çalışmalar
3. Minnesota Üniversitesi'nden Peterson ve diğ. tarafından geliştirilen testler
4. Williamson ile gelişen bir kurama dönüşür.

Özellik: Bireye ait ölçülebilen nitelikler

Etmen/faktör: Başarılı meslek/iş performansı için gereken özellikler

Varsayımlar:

- Her bireyin geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülebilen kendine has özellikleri vardır.
- Meslekte başarı elde etmek için çalışanların belli başlı kişilik özelliklerine sahip olması gerekmektedir.
- Meslek seçimi açık ve anlaşılır bir süreçtir.
- Kişilik özellikleri ve mesleğin gerekleri arasındaki uyum yakınlıkla o meslekte başarılı (üretken olma, doyum sağlama, vb.) olma da artar.

Temel kavramları ve varsayımları

Kariyer Danışma Süreci

- **Danışma sürecinin amacı-** Danışanın kendini tanımasına, meslekler, iş olanakları hakkında bilgi edinmesine ve bu iki etmeden elde ettiği bilgileri mantıklı bir şekilde eşleştirebilmesine yardım etmektir.
- Danışmanın rolü:
- Bireyi çeşitli özellikleri açısından tanımak
- İş ve meslekler hakkında bilgiler toplamak
- Üstteki iki grup bilgileri en mantıklı ve gerçekçi bir şekilde ilişkilendirmek ve uygun eşleştirme yapmak

Analiz
(özümleme)

Sentez
(birleřtirme)

Teřhis (tanı)

Tahmin
(öngörü)

Psikoloik
danışma

İzleme süreci

Williamson'a Göre Danışma Süreci:

Yöntem ve Teknikler

Bireyi tanıma
teknik ve
araçları

Mesleki bilgi
kaynakları

Karar verme
becerilerini
öğretmek

İlişkilendirme
ve eşleştirme
yapmak

Öneri sunma
ve ikna etme

İş Uyumu Kuramı

- “Her birey çevresiyle uyum kurmaya ve bu uyumu sürdürmeye çabalar”
- Kurucuları R.Dawis ve L.Lofquist (1964)
- Birey ve çevre arasındaki etkileşim karşılıklı “doyum”u sağlamalıdır.
- Birey ve çevre “uyuşma/benzeşme” içinde olursa doyum artar.

DOYUM:

**BECERİLER VE
YETENEKLER:**

**BECERİ VE
YETENEK
GEREKLİLİKLERİ:**

**UYUŞMA/BENZEŞ
ME:**

**MESLEKTE
KALMA SÜRESİ:**

**STİL
DEĞİŞKENLERİ:**

**DİĞER
FAKTÖRLER:**

Temel kavramları ve varsayımları

Kariyer Danışma Süreci

- Amaç: Danışanın kendine en uygun kariyeri seçebilmesi için kariyerler hakkında olabildiği kadar fazla bilgiye ulaşmasını sağlamak, danışanın kendisini, ölçme araçlarının sonuçlarıyla daha iyi tanımasına yardımcı olmak ve kendisine en uygun mesleği seçmesini sağlamaya çalışmaktır.
- Danışmanın danışma sürecinde öğretici rolü ağır basar.

HOLLAND'IN Tipoloji Kuramı

Meslek seçimi kişiliğin ifadesidir.

İlgi envanterleri aynı zamanda kişilik envanterleridir.

İnsanlar altı kişilik tipinden birine uygun olarak sınıflandırılabilir.

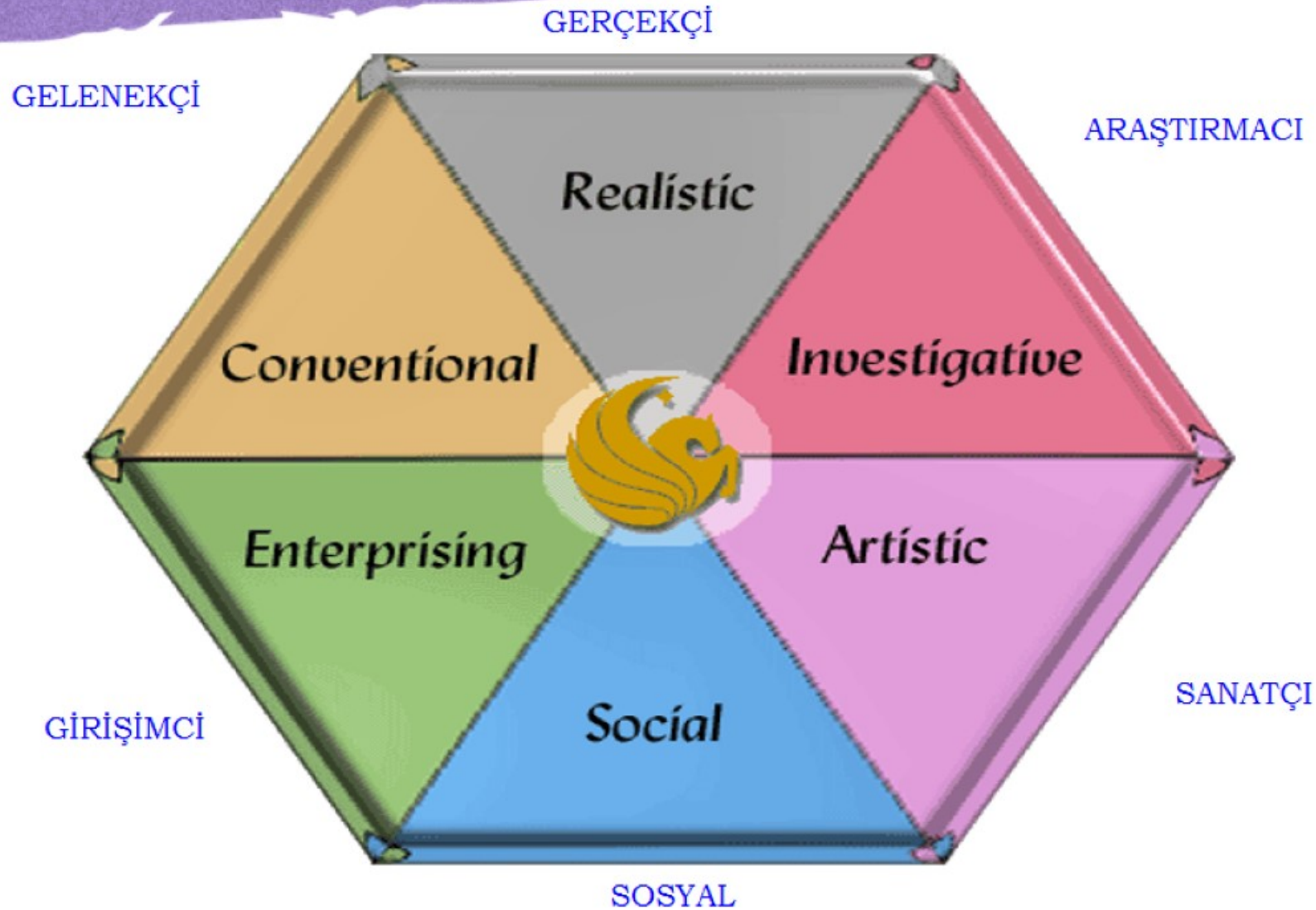
Altı kişilik tipinin karşılığı olan altı tür mesleki çevre vardır.

Her birey kendine uygun çevre arayışındadır.

Mesleki doyum, kişilik ve çevre etkileşiminin bir ürünüdür.

Kuramın Dayandığı Kuramsal Temeller

TEMEL KAVRAMLAR

- Uygunluk (Congruence)
- Tutarlılık (Consistency)
 - Yüksek tutarlık
 - Orta tutarlık
 - Düşük tutarlık
- Farklılaşma (Ayrışma)

Kişilik Tipleri ve Özellikleri

Mesleki Çevreler

KAYNAKÇA

Kuzgun, Y.(2014). *Meslek rehberliği ve danuşmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.

Siyez D.M., & Mutlu aykuř T. (2020). *Yařam Boyu Kariyer Geliřimi (Ed.)*. Ankara: Pegem Akademi.

Yeřilyaprak, B.(2019). *Mesleki rehberlik ve kariyer danuşmanlığı (Ed.)*. Ankara: Pegem Akademi.

Teşekkürler